

מגדנות נוספים, החלטתי לעשות סוף לדבר.

בשעות הערב המאוחרות צלצלת לביתו של נתנאל. אמו ענתה לשיחה, ואני הזדהיתי כמלמדו של בנה. אחרי דברי שבח קצרים הערתי על עניין הארוחה. שתיקה ארוכה הייתה מעבר לקו. המהומים שהזכירו לי משהו מוכר ומעין התנצלות ש"יהיה בסדר".

למחרת שוב הביא נתנאל את הלחמנייה ועמה פתק קצר: נתנאל לא אוהב לחם. נבקש להתחשב.

החלטתי להתעלם מן העניין. בכל זאת, כמה אפשר להשקיע בדבר שנתון להחלטת ההורים?

חודש לאחר מכן חגגנו מסיבת סיום. השולחן היה מלא בכל טוב: עוגות שהכינו אימהות מסורות, ופלים, עוגיות וממתקים שקנו אבות מסורים... ומשקאות כיד המלך.

הילדים המרוגשים זכו לסיים את הפרק בהשתתפות המשגיח, הבוחן והמנהל, ופצחו בשירה ובריקודים. כדרכם של ילדים (וגם כאן ניכרים ההבדלים...) התחסל האוכל שעל השולחן בדקות ספורות.

החגיגה הסתיימה, ואני הייתי עסוק בהשבת הסדר לקדמותו. "הרבי, הרבי", נשמעו צעקות פתאום, אצתי לכיוון שממנו נשמעו הקריאות, וגיליתי את נתנאל שוכב על הארץ ומתפתל כולו בכאבים שניכר שהם מעבר לסתם כאבי בטן.

רצתי למשרד ושם מיד חייג המזכיר לאביו של נתנאל. האב המבוהל שאל בלי לחשוב פעמיים: "הוא אכל מאכל שמכיל גלוטן?" השאלה הכתה בי כברק וכרעם. בוודאי שהוא אכל. ריכוז גלוטן הגבוה ביותר ששייך. האב הואץ לחיידר, ואני נותרתי חסר-אונים.

בהחלט אפשר להבין שהורים אינם מחפשים להפיץ מגבלות רפואיות של ילדם (הגם שצליאק נחשב לרגישות נפוצה ומוכרת מאד), אבל יש להם אחריות לילד.

אם קיימת מגבלה – הצוות החינוכי והלימודי חייב להכיר בה וגם לשמור על חסינות. ומעבר לעניין הרפואי: כאשר ילד קולט כי מצבו הוא בעיה קשה שאסור לגלותה לאיש, הוא עומד בהתמודדות מורכבת ובלתי אפשרית לגילו. אז אנא, גלו אחריות.

מושכים. בקיצור, הכול חוץ מלחם. מובן שהתנהלות זו גרמה לבלגן די משמעותי בכיתה. ילדים התגרו, המציאות של אי-אכילת לחם נהייתה אפשרית פתאום ומספר חברים הצטרפו לסגנון ולא נטלו ידיים לסעודה. קראתי לנתנאל, ילד בן תשע שכבר אמור להבין ולהפנים, והסברתי לו שבזמן הלימודים אין אוכלים ממתקים ומזונות ושמהיום – יביא רק סנדוויץ' לכיתה.

בשעות הערב המאוחרות צלצלת לביתו של נתנאל. אמו ענתה לשיחה, ואני הזדהיתי כמלמדו של בנה. אחרי דברי שבח קצרים הערתי על עניין הארוחה. שתיקה ארוכה הייתה מעבר לקו. המהומים שהזכירו לי משהו מוכר ומעין התנצלות ש"יהיה בסדר". למחרת שוב הביא נתנאל את הלחמנייה ועמה פתק קצר: נתנאל לא אוהב לחם. נבקש להתחשב. החלטתי להתעלם מן העניין

נתנאל הגיב בהמהום בלתי מובן, ולמחרת הגיע עם לחמנייה יקרה. די התפלאות, הוריו לא היו ידועים כאנשים אמידים במיוחד. ובלי קשר, קשה היה לי להבין את הגישה החינוכית המעוותת; בשביל מה להרגיל ילד למזון מסוג זה? אחרי מספר ימים שבהם הביא נתנאל את הלחמנייה ונשנש בהפסקות אחרות

אין כמו שעת הפסקת האוכל כדי ללמוד על הילדים. והאמת, זו ההזדמנות להבין לעומק את הרקע שממנו הם מגיעים.

אף שיש בהחלט עניין של אופי בעולם האכילה, הביטוי לחינוך ולאווירה בבית הילד מקבל בשעה זו משמעות רבה.

זה מתחיל עוד הרבה לפני הצלצול. אפשר לראות את הילדים שיצאו מהבית בלי לטעום דבר, ועיניהם כלות לשנייה שבה ישברו את צומם הממושך. אני מכיר את המשימה המורכבת של שליחת ילדים מהבית מקרוב, ברוך ד'. בכל אופן, זה עניין של מודעות מחייבת: ילד לא יוצא מהבית לפני שאכל משהו משיביע ומזין! ההתנפלות על אוכל כתוצאה מרעב – מעבר לכך שהיא מרגילה את הילד לנימוסים שאינם מעודנים כלל, אין היא מביאה לשובע ולרגישות התלויות באכילה נינוחה ואיטית.

ויש עניינים נוספים. שלוימי הוא ילד נמרץ ושאינו מסודר מידי באופיו. אבל תמיד הוא מניח את המפית על השולחן ומעליו לחם עטוף באסתטיקה נעימה. הוא מצויד במגבת מכובסת ויבשה לנטילת ידיים ולא קם ממקומו עד סיום הפרור האחרון. כשציינתי זאת לאביו באסיפת הורים, חיך הלה בהבנה ואמר: "הוא מתחנך לכך מהרגע שנולד". כמה יפה! כמה יהודי!

קשה לראות ילדים שלא מכירים את המושג של "כבוד המאכל"; פיסות מפתם נושרות בכל חלקי המסלול שהם עורכים במהלך שילוב האכילה עם אלף ואחד עניינים. לא נעים לגלות בתיק שאריות לחם מעופשות המפיצות ריח בלתי נעים בכל סביבתן.

אני אישית משתדל לדבר על כך עם הילדים ולהסביר להם את חשיבות הדרך ארץ באכילה ואת ההנהגות המובאות בשולחן ערוך. אך מה אעשה מול ילד ששואל אותי בתמימות: "הרבי, אז למה בגינה אימא מרשה לאכול גם במגלשה ובנדנדה?" וזו שאלה.

אבל סיפור כמו זה שארע לי בשנה שעברה הוא באמת נדיר ויש בו גם מסר חשוב.

נתנאל, תלמיד חכם וקשוב, הגיע לכיתה מצויד בסוגי חטיפים ייחודיים מאד יום-יום: עוגיות משובחות וממולאות, ופלים באריזות יוקרה, פריכיות, וגרוע יותר – מיני מתיקה